

У процесі розгортання змістових ліній дисципліни розкриваються такі положення:

✓ в основі навчання лежать фундаментальні поняття інформатики — науки про інформацію та інформаційні процеси, методи і засоби пошуку, збирання, зберігання, опрацювання, передавання повідомлень та управління інформаційними процесами;

✓ навчальні відомості є основою для продовження освіти в галузі інформатики, для майбутньої професійної діяльності у сучасному інформаційному суспільстві;

✓ врахування специфіки предметної галузі (зокрема інваріантність курсу щодо рівнів технічного, програмного і навчально-методичного забезпечення школи).

Отже, зміст навчання інформатики, який визначено чинними модельними програмами, відображає доступний для засвоєння учнями зміст відповідної наукової галузі. Набуті учнями в результаті навчання компетентності надають їм змогу: пояснювати властивості інформації й закономірності інформаційних процесів; оволодіти основними методами наукового пізнання; розуміти наукові основи опрацювання відомостей, застосовувати основні поняття, пов'язані з алгоритмізацією опрацювання даних, управління об'єктами і процесами; бути готовим до активної життєдіяльності в умовах інформаційного суспільства, стати в майбутньому не лише повноцінним членом такого суспільства, а й його творцем; використовувати набуті знання в подальшій навчальній та практичній діяльності в умовах інформаційного суспільства.

Список використаних джерел:

1. Завадський І.О., Коршунова О.В., Твердохліб І.А. Модельна навчальна програма «Інформатика. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2023/Model.navch.prohr.5-9.klas/Inform.osv.haluz.2023/16.08.2023/Informatyka.7-9%20kl.Zavadskyy.ta.in.16.08.2023.pdf>.
2. Морзе Н.В., Барна О.В. Модельна навчальна програма «Інформатика. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти.
3. Ривкінд Й.Я., Лисенко Т.І., Чернікова Л.А., Шакотько В.В. Модельна навчальна програма «Інформатика. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти.
4. Завадський І.О., Коршунова О.В., Твердохліб І.А. Методичні рекомендації щодо викладання інформатики у 7 класі НУШ. *Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови: упроваджуємо базове предметне навчання в 7 класі. методичні рекомендації*. Київ: Педагогічна думка, 2024. С.103-107. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742355>
5. Павлова Н.С., Семещук І.Л. До питання вивчення змісту інформатики у 7-9 класах. *Комп'ютер в школі та сім'ї*. №2, 2009. С.14-20.

Стаценко Дмитро Володимирович

УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКІ ВЗАЄМИНИ 1918–1920 РР. У ЗМІСТІ ШКІЛЬНОЇ ПРОГРАМИ ТА ПІДРУЧНИКАХ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Історична освіта відіграє важливу роль у процесі консолідації української політичної нації. У пояснювальній записці до чинних із 2022 р. шкільних

навчальних програм із всесвітньої історії та історії України визначено таку мету шкільної історичної освіти: «... а) формування вільної особистості, яка визнає національні та загальнолюдські цінності й керується морально-етичними критеріями та почуттям громадянської відповідальності у своїй поведінці; б) виховання засобами історії громадянської свідомості, зорієнтованої на патріотичне почуття приналежності до власної держави та до її спільних історичних, політичних і культурних цінностей, а також відстоювання свободи і демократії, єдності та злагоди в суспільстві; в) прищеплення толерантності й поваги до різних поглядів, релігій, звичаїв і культур, уміння знаходити порозуміння з іншими людьми задля досягнення суспільно значущих цілей» [3, с. 9]. Обов'язковими її результатами мають бути сформовані в учнівства компетентності: хронологічна, просторова, інформаційна, логічна, аксіологічна [3, с. 10]. Невід'ємним складником навчальних програм залишається зміст історичного матеріалу, який є основою для створення шкільних підручників.

Двадцять століття насичене багатьма драматичними подіями в житті українського та польського народів. Українська історія, як і історія багатьох інших держав та народів, є одночасно цікавою і складною. Чимало її сторінок є дражливими, мають неоднозначне трактування. До таких можна віднести українсько-польські сюжети ХХ ст. Вони нерідко зумовлюють поляризацію думок, а інколи навіть надмірну політизацію. Докторка історичних наук Людмила Гриневиц наголошує: «Шкільна освіта повинна ґрунтуватися на підставі серйозного академічного наукового знання. Історію не можна політизувати, але її треба обережно і зважено аналізувати. Школярі мають розуміти цінність своєї держави, місця, де живуть, того, що мають» [4].

Навчальна програма з історії України для 10 класу закладів загальної середньої освіти передбачає розгляд проблематики Української революції та боротьби за незалежність у 1917–1921 рр. Її складником є польсько-українські взаємини, які характеризувалися як конфліктністю, так і співробітництвом. Відповідні сюжети входять до змісту навчально-пізнавальної діяльності розділу «У боротьбі за українську незалежність» та охоплюють такий матеріал: «Розпад Австро-Угорської імперії. «Листопадовий зрив». Західно-Українська Народна Республіка: державне будівництво. Польсько-українська війна 1918–1919 рр.: причини, перебіг та результати. Галицька армія. Єврейський бойовий курінь Галицької армії. Чортківська офензива» [3, с. 157]. Отже, частина українсько-польських взаємин вивчається крізь призму розпаду Австро-Угорщини, проголошення української державності на окремих землях колишньої монархії у 1918 р. та польсько-української війни 1918–1919 рр.

Інша частина українсько-польських взаємин розглядається у контексті подій 1920 р. Вона охоплює такий матеріал: «Варшавська угода. Війна УНР в союзі з Польщею проти більшовицької Росії. Здобуття Києва. Контрнаступ більшовицьких армій на Львів і Варшаву. Поразки Червоної армії під Варшавою («Диво на Віслі») та Замостям» [3, с.158]. Отже, в рамках вивчення одного

розділу навчальної програми з історії України для 10 класу розглядається як негативний (протистояння), так і позитивний (співпраця) досвід взаємин.

У змісті досліджуваного розділу передбачено також вивчення питань перебування національних меншин в українському війську, міжетнічних відносин в Україні: «Армія УНР. Національні меншини в українському війську» [3, с. 157]; «Міжетнічні відносини в Україні 1917–1921 рр. Міжетнічні конфлікти, їх наслідки. Антиєврейські погроми. Особлива слідча комісія для розслідування протиеврейських погромних дій при Раді Народних Міністрів УНР» [3, с. 158]. Отже, особлива увага у питанні міжетнічних відносин спрямована на висвітлення ситуації щодо єврейської спільноти.

Зауважимо, що ґрунтовний аналіз представлення в сучасних українських шкільних історичних (виданих до 2019 р. включно) підручниках тематики українсько-польських взаємин у період від середньовіччя до середини ХХ ст. здійснила кандидат історичних наук, науковий співробітник відділу української історіографії Інституту історії України Національної академії наук України Світлана Батуріна [2]. Дослідниця прийшла до таких висновків: «З розпадом Австро-Угорської імперії і початком революційних подій українсько-польські взаємини знову загострюються. Причиною знову послужила територія Галичини і Львів, де обидва народи прагнули збудувати свою державу. У підручниках відмічається про більшу консолідованість поляків у справі боротьби за територію. Відзначено, що поляки Львова вороже ставилися до ідеї української держави, бо були віддані ідеї Великої Польщі. У той час, коли українці оволоділи Львовом у листопаді 1918 р. і вважали це перемогою, поляки трактували листопадові події початком боротьби за свою державу. Подальші події трактуються як польська агресія проти ЗУНР, українсько-польська війна. В окремих виданнях відзначено трагедію війни для обох народів, які століттями жили сусідами й вважали цю землю своєю батьківщиною» [2, с. 201]. Світлана Батуріна зауважує, що попри наявність на сторінках підручників позитивно забарвленої сторінки спільної історії – польсько-українського союзу 1920 р. – має місце неоднозначне трактування цієї події: «Чи не єдиною позитивною сторінкою в історії українсько-взаємин, як видно з шкільних підручників, був союз [Юзефа] Пілсудського і [Симона] Петлюри задля спільної боротьби проти більшовиків. Однак і в цьому питанні автори підручників розходяться у поглядах. З одного боку, такий союз вважався корисним для української справи, став наріжним каменем для зміцнення відносин між обома народами й державами в сьогоденні. З іншого відзначалося, що поляки, користуючись союзницькими відносинами під приводом визволення від більшовицьких військ, фактично окупували Україну. З перших днів окупації поляки почали експропріацію продуктів, грабежі населення, погроми, що викликало антипольські збройні виступи» [2, с. 202-203].

Зауважимо, що в польських підручниках (видання 1998–2021 рр.) також присутні сюжети «українського ХХ ст.». У цьому контексті знайшла своє відображення й проблематика українсько-польського протистояння після

розпаду Австро-Угорщини. Про це свідчать матеріали дослідження «Історія України ХХ ст. в шкільних підручниках Польщі» (авторка Світлана Батуріна; упорядник та науковий редактор Георгій Касьянов; 2022 р.). Відповідні «українські» сторінки польської історії представлені в таких темах: утворення Західноукраїнської Народної Республіки, українсько-польська війна 1918–1919 рр.; Симон Петлюра і Юзеф Пілсудський, їхній спільний похід на Київ у 1919 р. [1, с. 5].

Отже, українсько-польські взаємини періоду 1918–1920 рр. є невід’ємним складником історії України ХХ ст. Вони вивчаються в рамках більш широкої проблематики Української революції та боротьби за незалежність у 1917–1921 рр. відповідно до змісту навчальної програми з історії України для 10 класу закладів загальної середньої освіти. У рамках вивчення одного розділу шкільної програми розглядається як негативний (протистояння), так і позитивний (співпраця) досвід взаємин.

Список використаних джерел

1. Батуріна С. Історія України ХХ ст. в шкільних підручниках Польщі / упоряд. та наук. ред. Г. Касьянов. Український інститут, 2022. 25 с.
2. Батуріна С. Українсько-польські взаємини на сторінках шкільних підручників з історії України. *Історіографічні дослідження в Україні* : зб. наук. праць. Київ, 2019. Вип. 30. С. 188–212.
3. Всесвітня історія. Історія України. (Інтегрований курс). 6 клас. Всесвітня історія. 7–9 класи. Історія України. 7–9 класи. Всесвітня історія. 10–11 класи. Історія України. 10–11 класи. Навчальні програми для закладів загальної середньої освіти. Київ: HREC PRESS, 2022. 260 с.
4. Уроки історії в школі: нові навчальні програми та коментарі вчителів. URL: <https://nus.org.ua/2023/09/07/uroky-istoriyi-v-shkoli-novi-navchalni-programy-ta-komentari-vchyteliv/> (дата звернення: 08.02.2025).

Сушецька Валерія Олегівна
Сопівник Ірина Віталіївна

РЕЗИЛЬЄНТНІСТЬ У ПОВСЯКДЕННОМУ ЖИТТІ: ЯК ПОДОЛАТИ ТРУДНОЩІ І ЗБЕРЕГТИ ПСИХОЛОГІЧНУ СТІЙКІСТЬ

Термін «резильєнтність» (resilience) увійшов у вітчизняну науку відносно недавно, тоді як у світовій психології він активно застосовується з 1970-х років. [3]. Резильєнтність у повсякденному житті – це вміння адаптуватися до стресових ситуацій, зберігаючи емоційну рівновагу та психічне здоров'я. Вона полягає не в уникненні труднощів, а в здатності ефективно їх долати, перетворюючи негативний досвід на корисний урок і використовуючи кожен виклик як можливість для розвитку.

Людина з високим рівнем стресостійкості не дасть себе зламати в умовах випробувань, а, навпаки, зуміє адаптуватися та побачити позитивні моменти навіть у складних обставинах. Вона вміє ефективно справлятися з напругою, звертається за підтримкою до оточуючих і використовує свої внутрішні ресурси для того, щоб продовжувати рухатись уперед.